

10

Nowy pakt o migracji i azylu

<https://doi.org/10.18559/978-83-8211-245-0/10>

The New Pact on Migration and Asylum

Abstract: In recent years, the scale of migration flows in Europe has necessitated additional reforms to control external borders and migrant flows. The European Commission has proposed The New Pact on Migration and Asylum, which is a set of regulations to create a fairer, efficient, and more sustainable migration and asylum process for the European Union. The new Pact agreed between the European Parliament and the Council in December 2023. The aim of this chapter is to set out the objectives of the new Pact on Migration and Asylum and the proposed changes to the migration and asylum system. Analysis of the EU legal acts and literature review are used as main research methods in the chapter. The results show that the new common approach to migration and asylum is based on solidarity, responsibility, and respect for human rights. The proposals set out in the legislative proposals that form part of the Pact include principles on the processing of asylum applications, the introduction of temporary emergency measures for crisis situations, the improvement of the EU fingerprint database for asylum seekers, the introduction of screening, reception conditions for asylum seekers, the creation of a permanent EU resettlement framework, the harmonisation of protection standards and the rights of asylum seekers. As planned, the new rules are intended to increase the efficiency of the European asylum system, which is crucial in the light of the predicted intensification of migratory flows worldwide.

Keywords: migration, asylum, New Pact on Migration and Asylum.

Sugerowane cytowanie:

Cabańska, J. (2024). Nowy pakt o migracji i azylu. W: J. Cabańska, D. Czyżewska-Misztal i G. Mazur (red.), *Droga do zrównoważonej gospodarki światowej* (s. 134–145). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. <https://doi.org/10.18559/978-83-8211-245-0/10>

Ta książka jest udostępniana na licencji Creative Commons – Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe

Wstęp

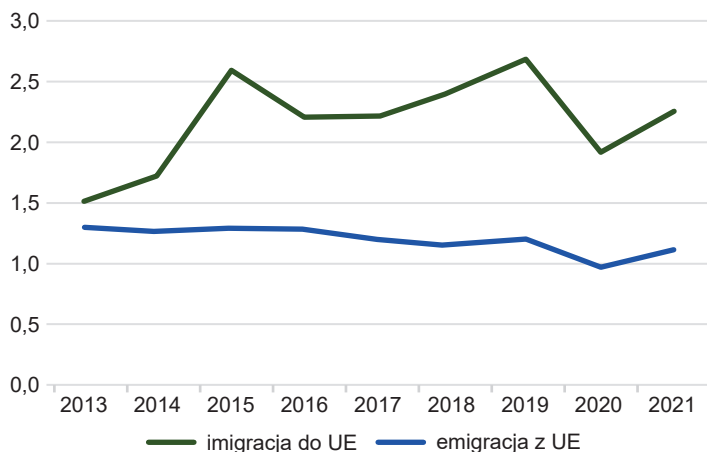
Międzynarodowe migracje ludności stały się zjawiskiem powszechnym we współczesnej gospodarce światowej. Przy dobrze zarządzanym systemie migracja może przyczynić się do wzrostu gospodarczego, innowacji oraz pobudzenia inwestycji. Unia Europejska (UE) od lat dąży do wypracowania skutecznej europejskiej polityki imigracyjnej i azylowej, obejmującej zarządzanie migracją oraz wspólne zasady azylowe. W ostatnich latach w związku ze skalą przepływów migracyjnych konieczne stały się dodatkowe działania i reformy pozwalające kontrolować granice zewnętrzne i napływ migrantów. Kryzys uchodźczy w latach 2015–2016 uwidoczniał niedoskonałości systemu i konieczność lepszej harmonizacji procedur i standardów azylowych (Cesarz, 2023; Zakharov i Agafoshim, 2023). W odpowiedzi na tę potrzebę Komisja Europejska zaproponowała nowy pakt o migracji i azylu obejmujący zestaw przepisów, których wprowadzenie przyczyni się do stworzenia bardziej sprawiedliwego, skutecznego i zrównoważonego systemu migracji i azylu w UE (European Commission, 2024). Pakt ma na celu zarządzanie migracją i jej normalizację w perspektywie długoterminowej oraz zapewnienie przejrzystości zasad i godnych warunków dla osób przybywających do UE (Häkli i in., 2024).

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie założeń nowego paktu o migracji i azylu oraz proponowanych zmian w systemie migracyjno-azylowym. Rozdział składa się z trzech podrozdziałów, wstępu i podsumowania. W pierwszej części przedstawiono obecną sytuację migracyjną w Europie, wykorzystując dane statystyczne z Eurostatu i UNHCR (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees). W drugim podrozdziale zaprezentowano główne założenia nowego paktu o migracji i azylu, a w trzecim dokonano analizy propozycji aktów ustawodawczych wchodzących w skład paktu.

10.1. Sytuacja migracyjna w Europie

Od wielu lat Europa jest miejscem docelowym migrantów pochodzących z całego świata. Czynnikiem przyciągającymi dla mieszkańców krajów mniej rozwiniętych jest korzystna sytuacja gospodarcza i stabilność polityczna, a także funkcjonowanie instytucji dających prawną i socjalną ochronę (Kacperska i in., 2019). Ponadto wiele krajów europejskich podpisało konwencję genewską i zgodnie z jej zapisami mają obowiązek udzielenia pomocy osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową (Konwencja dotycząca statusu uchodźców, 1951), co sprawia, że do Europy przybywa wiele osób, które uciekają ze swojego kraju przed prześladowaniami.

1 stycznia 2022 roku w państwach członkowskich UE legalnie przebywało 23,8 mln obywateli państw trzecich, co stanowi około 5,3 % całkowitej liczby ludności UE (Eurostat, 2024c). Od 2013 roku sukcesywnie zwiększają się przepływy migracyjne na terenie Europy (rysunek 10.1).

Rysunek 10.1. Przepływy migracyjne z/do UE w latach 2013–2021 (w mln)

Źródło: (Eurostat, 2024c).

W szczytowym momencie kryzysu uchodźczego, w latach 2014–2015, można było zaobserwować gwałtowny wzrost liczby osób przybywających do UE. W kolejnych latach sytuacja migracyjna w Europie się ustabilizowała, choć nadal charakteryzowała się tendencją wzrostową. Pandemia COVID-19 zatrzymała trend wzrostowy migracji międzynarodowej. W 2020 roku liczba migrantów na świecie zatrzymała się na podobnym poziomie jak w roku poprzednim, co jednak oznaczało spadek w stosunku do szacunków sprzed pandemii. Choć początkowo spodziewano się, że pandemia ograniczy się do 2020 roku, stale pojawiające się nowe szczepy koronawirusa sprawiły, że COVID-19 stał się długotrwałym globalnym problemem, testującym odporność społeczeństw i gospodarek (McAuliffe i Triandafyllidou, 2022). W 2021 roku 2,25 mln osób przybyło do UE, a 1,12 mln osób z niej wyemigrowało. Ostatnie wzrosty przepływów migracyjnych są częściowo spowodowane wojną w Ukrainie. Od początku agresji wojskowej Rosji wobec Ukrainy, tj. od lutego 2022 roku, Europa przyjęła największą liczbę osób uciekających przed wojną od czasów drugiej wojny światowej (Zaimović, 2023). W 2022 roku w UE wydano niemal 3,4 mln pierwszych zezwoleń na pobyt, w porównaniu z 2,9 mln w 2021 roku; liczba ta wzrosła również w porównaniu z danymi sprzed pandemii COVID-19 (3 mln w 2019 roku). Odnotowano znaczny wzrost (o 60%) w przypadku zezwoleń związanych z azylem (Eurostat, 2024b). W 2022 roku w UE

złożono 965 665 wniosków o azyl, tj. o 52,1% więcej niż w 2021 roku – jest to najwyższa liczba od 2016 roku. Dla porównania w szczytowym momencie kryzysu migracyjnego w latach 2015–2016 liczba składających wnioski wynosiła 1 221 690. Największą liczbę osób ubiegających się o azyl po raz pierwszy zano-towano w 2022 roku w Niemczech – było to 24,7% wszystkich osób ubiegających się o azyl (Eurostat, 2024a). Państwa UE wydały pozytywne decyzje dla łącznie 384 245 wniosków w 2022 roku (o 40% więcej niż w 2021 roku), z czego 44% osób otrzymało status uchodźcy, 31% ochronę uzupełniającą i 25% ochronę humanitar-ną (Parlament Europejski, 2024). Duże wyzwanie stanowi także nieuregulowana migracja. W latach 2015–2016 wykryto ponad 2,3 mln przypadków nielegalnego przekraczania granicy, a liczba migrantów o nieuregulowanym statusie przybyłych do UE w 2015 roku wynosiła 1,04 mln. Od tego czasu nieuregulowana migracja do UE znacznie zmalała, ale nadal stanowi istotny problem. Całkowita liczba niedo-zwolonych przekroczeń zewnętrznych granic UE w 2022 roku wynosiła 330 000, natomiast w 2023 roku – 380 000, co stanowi najwyższy wynik od 2016 roku. Najczęstszymi trasami przyjazdów do Europy były szlaki śródziemnomorskie (Frontex, 2024).

10.2. Założenia nowego paktu o migracji i azylu

Kryzys uchodźczy w latach 2015–2016 ukazał poważne niedociągnięcia europejskiego systemu azylowego oraz złożoność zarządzania migracjami w Europie. W odpowiedzi na tę sytuację Komisja Europejska w 2016 roku i ponownie w 2020 roku zaproponowała kompleksowe wspólne europejskie ramy zarządzania procesami migracyjnymi i azylowymi, które zostały przedstawione w formie nowego paktu o migracji i azylu. W pakcie uwzględniono kompleksowe podejście, łączące politykę w dziedzinie migracji, azylu, integracji i zarządzania granicami (Rada Europejska i Rada UE, 2024). Celem proponowanych w ramach paktu przepisów jest zarządzanie przepływami migracyjnymi w perspektywie długoterminowej z zapewnieniem przejrzystych i spójnych zasad.

Zgodnie z założeniami nowego paktu o migracji i azylu wszystkie państwa członkowskie powinny odpowiedzialnie wносить wkład w zarządzanie procesami migracyjnymi, wykazując się solidarnością. Wprowadzenie rozwiązań proponowanych w ramach paktu ma na celu ograniczenie problemu nieuregulowanej migracji oraz promowanie bezpiecznych dróg migracji dla osób potrzebujących ochrony. W pakcie przewiduje się stworzenie szybszych i płynnych procesów migracyjnych oraz silniejsze sprawowanie rządów w obszarze polityki migracyjnej i polityki dotyczącej granic przy wsparciu nowoczesnych systemów informatycznych. Ze względu na powiązanie wewnętrznego i zewnętrznego wymiaru migracji podkreślono znaczenie

relacji UE z państwami trzecimi. Współpraca z partnerami ma wpływ na skuteczność realizacji polityk wewnątrz UE, zwłaszcza w dziedzinie migracji. Działania, takie jak analiza pierwotnych przyczyn migracji nieuregulowanej, zwalczanie zjawiska przemytu migrantów, pomoc uchodźcom przebywającym w krajach trzecich czy wspieranie dobrze zarządzanej legalnej migracji, oddziałują nie tylko na sytuację migracyjną w UE, ale są istotne także dla państw trzecich (European Commission, 2020).

10.3. Reforma systemu azylowo-migracyjnego UE

Komisja Europejska zaproponowała kompleksowe wspólne europejskie ramy zarządzania procesami migracyjnymi w formie nowego paktu o migracji i azylu, w którego skład wchodzi dziewięć projektów ustawodawczych zawartych w tabeli 10.1. Celem reformy systemu azylowo-migracyjnego jest ustanowienie wspólnych ram odnoszących się do wszystkich aspektów zarządzania azylem i migracją oraz usprawnienie systemu i uodpornienie go na obciążenie migracyjne (European Commission, 2020).

Tabela 10.1. Propozycje aktów ustawodawczych wchodzących w skład nowego paktu o migracji i azylu

Projekt aktu ustawodawczego	Cel wprowadzenia
Rozporządzenie w sprawie zarządzania migracją i azylem	Ustanowienie nowego mechanizmu solidarności między państwami członkowskimi oraz jasnych zasad dotyczących odpowiedzialności za wnioski o azyl
Rozporządzenie w sprawie kryzysu i siły wyższej	Zadbanie o to, by UE była przygotowana w przyszłości na sytuacji kryzysowe
Rozporządzenie Eurodac	Opracowanie wspólnej bazy danych gromadzącej dokładniejsze i kompletne dane w celu wykrywania nieautoryzowanych ruchów
Rozporządzenie w sprawie kontroli przesiewowej	Stworzenie jednolitych przepisów dotyczących identyfikacji obywateli państw trzecich po ich przybyciu
Rozporządzenie w sprawie procedur azylowych	Wprowadzenie skutecznych procedur azylowych, powrotowych i granicznych
Rozporządzenie w sprawie kwalifikowania	Zharmonizowanie standardów ochronnych i praw osób ubiegających się o azyl
Dyrektywa o warunkach przyjmowania	Zapewnienie osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową odpowiedniego poziomu życia i porównywalnych warunków bytowych we wszystkich państwach członkowskich, a jednocześnie ograniczenie wtórnego przemieszczania się
Rozporządzenie ustanawiające unijne ramy przesiedleń	Przyjęcie dwuletniego unijnego planu przesiedleń i przyjęć ze względów humanitarnych
Rozporządzenie przekształcające Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu w Agencję UE ds. Azylu	Usprawnienie stosowania polityki azylowej w UE

Źródło: opracowanie własne.

Rozporządzenie o zarządzaniu azylem i migracją ma zastąpić przepisy obecnego rozporządzenia dublińskiego (Rozporządzenie, 2013) wskazującego, do którego państwa członkowskiego UE należy rozpatrzenie wniosku azylowego. Procedura ta opiera się na kilku kryteriach, w tym kryterium państwa pierwszego wjazdu. W praktyce oznacza to, że tylko kilka państw członkowskich odpowiada za przetwarzanie większości wniosków. Niedoskonałości systemu dublińskiego¹ były widoczne zwłaszcza podczas kryzysu uchodźczego w latach 2015–2016, kiedy główne obciążenia ponosiły państwa członkowskie pierwszej linii. Aby zapewnić równowagę w systemie, w rozporządzeniu zaproponowano nowy mechanizm solidarnościowy, który łączyłby obowiązkową solidarność z elastycznością co do rodzaju indywidualnego wkładu przysługującą państwom członkowskim. Państwa członkowskie mogłyby wybrać rodzaj wkładu (relokację, wkład finansowy lub inne środki solidarnościowe). Rozporządzenie w sprawie zarządzania azylem i migracją zawiera również środki mające przeciwdziałać nadużyciom ze strony osoby ubiegającej się o azyl i zapobiegać przepływowi wtórnym². Zgodnie z nową propozycją osoby ubiegające się o azyl będą zobowiązane do występowania z wnioskiem w państwie członkowskim pierwszego wjazdu lub legalnego pobytu. Przewidziane w rozporządzeniu środki mają także zniechęcić do przepływów wtórnych ze względu na wprowadzenie limitów w zakresie wygaśnięcia odpowiedzialności lub przeniesienia jej na inne państwo członkowskie, a w konsekwencji ograniczenia osobie ubiegającej się o azyl możliwości wybierania państwa członkowskiego, w którym złoży wniosek (Council of the European Union, 2024g).

W proponowanym rozporządzeniu o sytuacjach kryzysowych zostały ujęte odpowiednie przepisy proceduralne w reakcji na sytuacje kryzysowe. Nowy instrument ma obejmować wyjątkowe sytuacje masowego napływu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, którzy wjeżdżają do państwa UE w sposób nieuregulowany. Nowe zasady mają dotyczyć napływu, który miałby taką skalę i taki charakter, że uniemożliwiłby funkcjonowanie systemu azylowego, recepcyjnego lub powrotowego danego państwa członkowskiego. Proponowane rozporządzenie dotyczy też sytuacji spowodowanych siłą wyższą (takich jak pandemia COVID-19) w dziedzinie zarządzania azylem i migracją w UE. W zapisach uwzględniono niezbędne dostosowania do unijnych przepisów o procedurach azylowych i powrotowych (Council of the European Union, 2024b).

W ramach reformy systemu migracyjno-azylowego jest także planowane wzmocnienie rozporządzenia Eurodac w celu ulepszenia unijnej bazy odcisków palców migrantów o nieuregulowanym statusie i osób ubiegających się o azyl. W bazie Eurodac znajdują się odciski palców wszystkich osób ubiegających się o azyl i migrantów o nieuregulowanym statusie, którzy zostali zarejestrowani

¹ System dubliński powstał w 1990 roku i był uaktualniany w latach 2003 i 2013.

² Przepływy wtórne występują, gdy migrant przemieszcza się z kraju, do którego przybył początkowo, do innego kraju, aby ubiegać się tam o ochronę.

w państwach członkowskich UE. Baza danych ułatwia wdrażanie rozporządzenia dublińskiego. Proponowana reforma rozporządzenia Eurodac ma na celu ulepszenie systemu przez poszerzenie ilości zbieranych danych (m.in. o wizerunek twarzy) oraz rozszerzenie jego zakresu o dane obywateli państw trzecich, którzy nielegalnie przebywają w UE i nie ubiegają się o azyl. Ponadto propozycja obejmuje ułatwienie dostępu do bazy organom ścigania oraz pomoc w kontrolowaniu i wykrywaniu nieupoważnionego przemieszczania się w obrębie Unii Europejskiej (Council of the European Union, 2024a).

W proponowanym rozporządzeniu o kontroli przesiewowej wskazano procedurę, którą należy stosować wobec osób wjeżdżających do UE, ale niespełniających warunków wjazdu, i występujących o ochronę międzynarodową podczas kontroli granicznej. Procedura przedstawiona w rozporządzeniu może także być stosowana wobec osób, które znalazły się na łądzie w wyniku morskich akcji ratowniczych oraz do osób zatrzymanych na terytorium UE, a wcześniej nieskontrolowanych na granicy zewnętrznej. Zgodnie z założeniami procedury, kontrola powinna obejmować weryfikację tożsamości, pobranie odcisków palców oraz rejestrację w bazie danych Eurodac, a także sprawdzenie stanu zdrowia i zagrożenia dla bezpieczeństwa. Powinna być ona przeprowadzona w ciągu maksymalnie pięciu dni na obszarze w pobliżu granic zewnętrznych. Po przejściu kontroli dana osoba powinna być objęta odpowiednią procedurą – azylową lub powrotową. Propozycja reformy w zakresie kontroli przesiewowej zawiera także utworzenie przez państwa członkowskie niezależnego mechanizmu monitorującego, którego funkcjonowanie ma zapewnić przestrzeganie praw podstawowych oraz zasady non-refoulement³ (Council of the European Union, 2024e).

W propozycji rozporządzenia o procedurze azylowej przedstawiono wspólne zasady, które państwa członkowskie mają stosować wobec osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. Proponowane są następujące rozwiązania:

- wprowadzenie obowiązkowych procedur granicznych pozwalających szybko ocenić na granicach zewnętrznych UE, czy wnioski o azyl nie są bezzasadne lub niedopuszczalne,
- uproszczenie procedury (m.in. skrócenie czasu trwania procedury),
- ustalenie standardowych praw osób ubiegających się o azyl (np. prawo do tłumacza czy prawo do reprezentacji prawnej),
- ustanowienie odpowiedniej zdolności recepcyjnej i kadrowej państw członkowskich niezbędnej do rozpatrywania określonej liczby wniosków i egzekwowania decyzji nakazujących powrót (Council of the European Union, 2024c).

Celem wprowadzenia jednolitych przepisów o wnioskach azylowych, które określono w projekcie rozporządzenia w sprawie kwalifikowania, jest z jednej

---

³ Zasada non-refoulement gwarantuje, że żadna osoba nie może zostać zawrócona do kraju, w którym w którym groziłoby jej prześladowanie (konwencja genewska).

strony zapewnienie, aby państwa członkowskie stosowały wspólne kryteria identyfikacji osób rzeczywiście potrzebujących ochrony międzynarodowej, a z drugiej strony zapewnienie, aby beneficjentów ochrony międzynarodowej obowiązywały te same standardy i prawa we wszystkich państwach członkowskich (Council of the European Union, 2024h).

Nowe unijne zasady dotyczące warunków przyjmowania zostały określone w propozycji dyrektywy o warunkach przyjmowania. Zgodnie z przyjętymi założeniami nowego paktu o migracji i azylu Komisja zaproponowała, by wszystkim osobom ubiegającym się o azyl oferować standardowe warunki przyjęcia. W propozycji przepisów dotyczących warunków przyjmowania uwzględniono:

- wspólną definicję warunków przyjmowania wszystkich osób ubiegających się o azyl,
- prawo do pracy dla osób ubiegających się o azyl nie później niż 9 miesięcy po złożeniu wniosku,
- prawo do edukacji dla małoletnich oraz konieczność wyznaczenia opiekuna dla małoletnich bez opieki.

Drugim celem proponowanej dyrektywy jest ograniczenie wtórnego przemieszczania się osób ubiegających się o azyl. Zgodnie z proponowanymi przepisami:

- warunki przyjmowania powinno oferować tylko państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o azyl,
- możliwość otrzymania dokumentów podróży powinna być ograniczona,
- państwa członkowskie będą miały możliwość zawężenia pobytu wnioskodawcy do określonego obszaru geograficznego (Council of the European Union, 2024f).

W proponowanym rozporządzeniu dotyczącym przesiedleń określono nowe unijne ramy, obejmujące przyjęcie dwuletniego unijnego planu przesiedleń i przyjęć ze względów humanitarnych. Nowe, stałe unijne ramy przesiedleń zastąpiłyby obecne programy doraźne. Celem wprowadzenia unijnych ram przesiedleń jest:

- zapewnienie legalnych i bezpiecznych sposobów dostania się do UE, a w perspektywie ograniczenie nielegalnego napływu migrantów,
- stosowanie wspólnych zasady przesiedleń i przyjęć ze względów humanitarnych,
- wsparcie w realizacji globalnych inicjatyw z zakresu przesiedleń i przyjęć ze względów humanitarnych,
- wsparcie państw, w których przebywa wiele osób potrzebujących ochrony międzynarodowej.

Zgodnie z przyjętymi założeniami w proponowanym dwuletnim planie przesiedleń należało określić maksymalną ogólną liczbę osób do przyjęcia oraz udział państw członkowskich w tej liczbie (Council of the European Union, 2024d).

Komisja Europejska przedstawiła także projekt mający usprawnić stosowanie polityki azylowej w UE przez przekształcenie Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu (European Asylum Support Office, EASO) w Agencję UE ds. Azylu. Funkcjonowanie nowej agencji ma sprzyjać solidarności między państwami członkowskimi. Nowe przepisy zwiększają wsparcie agencji na rzecz współpracy między państwami członkowskimi i państwami spoza UE. Agencja ds. azylu ma poprawić funkcjonowanie wspólnego europejskiego systemu azylowego przez zapewnianie państwom członkowskim pomocy operacyjnej i technicznej (EUAA, 2024).

20 grudnia 2023 roku Rada i Parlament Europejski osiągnęły porozumienie polityczne w sprawie pięciu kluczowych aktów z paktu reformującego unijny system azylu i migracji. Porozumienie obejmuje pięć kluczowych propozycji paktu, które dotyczą zarządzania azylem i migracją, sytuacji kryzysowych i spowodowanych siłą wyższą, bazy odcisków palców, kontroli przesiewowej oraz wspólnej procedury azylowej (Rada UE, 2023).

8 lutego 2024 roku przedstawiciele państw członkowskich UE (w ramach Coreperu) zatwierdzili trzy akty prawne, co do których Rada i Parlament porozumiały się już w 2022 roku, tj. jednolite przepisy o wnioskach azylowych, lepsze warunki przyjmowania, nowe unijne ramy przesiedleń. Coreper zatwierdził także wstępne porozumienie, które prezydencja Rady i Parlament Europejski osiągnęły 20 grudnia 2023 roku w sprawie pięciu kluczowych aktów z paktu reformującego unijny system azylu i migracji. Ponadto zatwierdzono rozporządzenie o granicznej procedurze powrotu, które pozwoli na stosowanie paktu w państwach europejskich o zróżnicowanych przepisach Schengen (Rada UE, 2024).

Spśród proponowanych projektów ustawodawczych zostało przyjęte rozporządzenie przekształcające EASO w pełnoprawną agencję UE. 19 stycznia 2022 roku Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu zastąpiła Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu, co było istotnym krokiem w modernizacji unijnych praktyk azylowych i recepcyjnych (Rozporządzenie, 2021). Zgodnie z zapowiedziami całość pakietu ma zostać ostatecznie przyjęta do kwietnia 2024 roku, co wymaga formalnego przyjęcia przez Parlament i Radę.

Podsumowanie

W obliczu współczesnych wyzwań globalnych, które mają znaczny wpływ na skalę migracji, stworzenie skutecznej polityki migracyjnej i azylowej UE jest kluczowe dla zapewnienia bezpieczeństwa obywateli UE oraz wzmocnienia odporności europejskiej gospodarki. Unia i jej państwa członkowskie stoją obecnie przed zadaniem budowy systemu migracyjno-azylowego, który umożliwi unormowanie przepływów migracyjnych w perspektywie długoterminowej i będzie

w pełni oparty na wartościach europejskich i prawie międzynarodowym. Zaproponowany przez Komisję Europejską nowy pakt o migracji i azylu dał nowy początek działaniom służącym realizacji tego zadania. Propozycje przedstawione we wnioskach ustawodawczych, wchodzących w skład paktu, zawierają zasady dotyczące m.in. rozpatrywania wniosków azylowych, wprowadzenia tymczasowych nadzwyczajnych środków na wypadek sytuacji kryzysowych, ulepszenia unijnej bazy odcisków palców osób ubiegających się o azyl, wprowadzenia kontroli przesiewowej, warunków przyjmowania osób ubiegających się o azyl, stworzenia stałych unijnych ram przesiedleń, harmonizacji standardów ochronnych i praw osób ubiegających się o azyl (Cabańska, 2021). Jedną z najważniejszych i szeroko dyskutowanych zmian jest możliwość rezygnacji przez państwa członkowskie z udziału w relokacji osób ubiegających się o azyl i uchodźców w zamian za możliwość zapewnienia wsparcia finansowego innym państwom członkowskim. Warto także zwrócić uwagę na priorytetowe potraktowanie bezpieczeństwa granic w stosunku do dostępu do azylu (Kiriści i in., 2020). Zgodnie z przyjętymi założeniami nowe przepisy mają zwiększyć skuteczność europejskiego systemu azylowego, co ma kluczowe znaczenie w obliczu prognozowanej intensyfikacji ruchów migracyjnych na świecie.

Bibliografia

- Cabańska, J. (2021). The future of European migration and asylum policy. W: B. Jankowska i E. Mińska-Struzik (red.), *Towards the 'new normal' after COVID-19- a post-transition economy perspective*. PUEB Press.
- Cesarz, M. (2023). Kryzys uchodźczy w 2015 i 2022 – podobieństwa i różnice na przykładzie polityki względem uchodźców wojennych w Turcji i Polsce. *Studia Politologiczne*, 68. <https://doi.org/10.33896/SPolit.2023.68.4>
- Council of the European Union. (2024a). *Amended proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the establishment of 'Eurodac' for the comparison of biometric data for the effective application of Regulation (EU) No 604/2013 and Directive 2001/55/EC, for identifying an illegally staying third-country national or stateless person and on requests for the comparison with Eurodac data by Member States' law enforcement authorities and Europol for law enforcement purposes and amending Regulations (EU) 2018/1240, (EU) 2019/818 and (EU) 2017/2226*. 2016/0132(COD).
- Council of the European Union. (2024b). *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council addressing situations of crisis and force majeure in the field of migration and asylum*. 2020/0277(COD).
- Council of the European Union. (2024c). *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a common procedure for international protection in the Union and repealing Directive 2013/32/EU*. 2016/0224/A(COD).

- Council of the European Union. (2024d). *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a Union Resettlement Framework and amending Regulation (EU) No 516/2014 of the European Parliament and the Council*. 2016/0225(COD).
- Council of the European Union. (2024e). *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council introducing a screening of third country nationals at the external borders and amending Regulations (EC) No 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 and (EU) 2019/817*. 2020/0278(COD).
- Council of the European Union. (2024f). *Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast)*. 2016/0222(COD).
- Council of the European Union. (2024g). *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on asylum and migration management and amending Council Directive (EC) 2003/109 and the proposed Regulation (EU) XXX/XXX [Asylum and Migration Fund]*. 2020/0279(COD).
- Council of the European Union. (2024h). *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection and for the content of the protection granted and amending Council Directive 2003/109/EC of 25 November 2003 concerning the status of third-country nationals who are long-term residents*. 2016/0223(COD).
- EUAA (European Union Agency for Asylum). (2024). *What we do*. <https://euaa.europa.eu>
- European Commission. (2020). *Communication from the commission on a new pact of migration and asylum*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0609&from=EN>
- European Commission. (2024). *What is the new pact on migration and asylum of the EU?* https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/new-pact-migration-and-asylum_en?prefLang=pl&etrans=pl
- Eurostat. (2024a). *Asylum applicants by type, citizenship, age and sex - annual aggregated data*. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_ASYAPPCTZA__custom_5958246/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=d2d0efc2-a485-4350-ad15-31955cb67c55
- Eurostat. (2024b). *First permits by reason, length of validity and citizenship*. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_RESFIRST__custom_5917053/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=9d961e67-a618-4485-8353-c0ec8b12808a
- Eurostat. (2024c). *Migration and migrant population statistics*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics
- Frontex. (2024). *Significant rise in irregular border crossings in 2023, highest since 2016*. <https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/significant-rise-in-irregular-border-crossings-in-2023-highest-since-2016-C0gGpm>
- Häkli, J., Kudźmaitė, G. i Kallio, K. P. (2024). Devaluing personhood: The framing of migrants in the EU's new pact on migration and asylum. *Transactions of the Institute of British Geographer*. <https://doi.org/10.1111/tran.12676>

- Kacperska, E., Kacprzak, D., Kmieć, D., Król, A. i Łukasiewicz, K. (2019). *Migracje międzynarodowe w Europie*. Wydawnictwo SGGW.
- Kirişci, K., Erdoğan, M. i Eminoğlu, N. (2020). *The EU's "New pact on migration and asylum" is missing a true foundation*. <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2020/11/06/the-eus-new-pact-on-migration-and-asylum-is-missing-a-true-foundation/>
- Konwencja dotycząca statusu uchodźców*. (1951). <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19911190515/O/D19910515.pdf>
- McAuliffe, M. i Triandafyllidou, A. (2022). *World migration report 2022*. International Organization for Migration (IOM).
- Parlament Europejski. (2024). *Azyl i migracja w UE: fakty i liczby*. <https://www.europarl.europa.eu/topics/pl/article/20170629STO78630/azyl-i-migracja-w-ue-fakty-i-liczby>
- Rada Europejska i Rada Unii Europejskiej. (2024). *Pakt o migracji i azylu*. <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/eu-migration-policy/eu-migration-asylum-reform-pact/#proposals>
- Rada UE (Rada Unii Europejskiej). (2023). *Przełomowe porozumienie Rady i Parlamentu co do reformy systemu azylowo-migracyjnego UE*. Komunikat prasowy 1068/23. <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2023/12/20/the-council-and-the-european-parliament-reach-breakthrough-in-reform-of-eu-asylum-and-migration-system/pdf>
- Rada UE (Rada Unii Europejskiej). (2024). *Reforma w dziedzinie migracji i azylu: przedstawiciele państw UE zatwierdzają porozumienie z Parlamentem*. Komunikat prasowy 104/24. <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2024/02/08/asylum-and-migration-reform-eu-member-states-representatives-green-light-deal-with-european-parliament/pdf>
- Rozporządzenie. (2013). Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (Dz.Urz. UE L 180/31 z 29.06.2013). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0604>
- Rozporządzenie. (2021). Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2303 z dnia 15 grudnia 2021 r. ustanawiające Agencję Unii Europejskiej ds. Azylu i uchylające rozporządzenie (UE) nr 439/2010 (Dz.Urz. UE L 468/1 z 30.12.2021). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:32021R2303>
- Zaimović, E. (2023). The EU and the mass influx from Ukraine: is there a future for temporary protection? *Croatian Yearbook of European Law and Policy*. <https://doi.org/10.3935/cyelp.19.2023.533>
- Zakharov, I. i Agafoshim, M. (2023). Reform of asylum policy and control of illegal migration: Pan-European and Polish approaches. *International Organisations Research Journal*, 18(3), 92–106. <https://doi.org/10.17323/1996-7845-2023-03-05>